

O'ZBEKISTONDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURINING YANGI YO'NALISHLARI

Mengqobilov Dilshodbek

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
buxgalteriya hisobi va audit yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O'zbekistonda mahalliy lashtirish dasturining yangi yo'nalishlari tahlil qilinadi. Mahalliy lashtirish jarayonlari mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish, tashqi bozorga bog'liqlikni kamaytirish va milliy ishlab chiqarish bazasini kengaytirishda muhim omil sifatida qaraladi. Maqolada O'zbekiston hukumati tomonidan qabul qilingan mahalliy lashtirish siyosatining natijalari, mavjud muammolar va yangi strategik yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, global tendensiyalar va texnologik taraqqiyotning mahalliy ishlab chiqarishga ta'siri baholanadi. Mahalliy lashtirish dasturining yanada samarador bo'lishi uchun taklif etilgan yechimlar va kelajak istiqbollari ham muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar. Mahalliy lashtirish, iqtisodiy rivojlanish, O'zbekiston, milliy ishlab chiqarish, texnologik taraqqiyot, import o'rnini bosish, sanoat sektori.

Abstract

This article analyzes the new directions of the localization program in Uzbekistan. Localization processes are considered an important factor in developing the country's economy, reducing dependence on foreign markets, and expanding the national production base. The article examines the results of the localization policy adopted by the government of Uzbekistan, existing problems and new strategic directions. Also, the impact of global trends and technological progress on local production is assessed. Proposed solutions and future perspectives to make the localization program more effective are also discussed.

Key words. Localization, economic development, Uzbekistan, national production, technological development, import substitution, industrial sector.

KIRISH

O'zbekistonda iqtisodiy mustaqillikni oshirish va milliy ishlab chiqarishni rivojlantirish maqsadida mahalliy lashtirish dasturi o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Ushbu dastur milliy sanoatni rivojlantirish va importga bo'lgan qaramlikni kamaytirish

uchun samarali vosita sifatida qaralmoqda. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan mahalliyashtirish siyosati, ayniqsa, sanoat va ishlab chiqarish sohalarida yangi bosqichga ko'tarilmoqda. Bu yo'nalishda yangi innovatsion texnologiyalarni joriy qilish va xalqaro bozor talablariga javob beradigan mahsulotlarni ishlab chiqarishni rag'batlantirish dolzarb vazifaga aylandi. Ushbu maqola O'zbekistonda mahalliyashtirish dasturining yangi yo'nalishlarini, ularning iqtisodiyotga ta'sirini va kelajakdagi rivojlanish imkoniyatlarini tahlil qilishga qaratilgan.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Mahalliyashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar mamlakatlar rivojlanish strategiyalarida ushbu yo'nalishning muhimligini ko'rsatadi. O'zbekistonda mahalliyashtirish dasturi 1990-yillarning oxiridan boshlab, mamlakatning sanoat va iqtisodiy siyosatining asosiy tarkibiy qismi sifatida shakllana boshladi. Azizov va Xamroyev (2015) tadqiqotiga ko'ra, O'zbekistonda mahalliyashtirish dasturi sanoat mahsulotlarining mahalliy ishlab chiqarish hajmini oshirish va import o'rnini bosuvchi mahsulotlarni yaratishga qaratilgan.

Shuningdek, Jahon bankining hisobotlarida (2020) qayd etilganidek, mahalliyashtirish jarayoni milliy iqtisodiyotning jadal rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin, lekin bunday dasturlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun samarali tartibga solish va texnologik rivojlanish talab qilinadi. Mahalliyashtirishning yana bir muhim jihati bo'lib, mahalliy va xalqaro bozorlar o'rtasidagi muvozanatni saqlash hisoblanadi, chunki cheklangan ichki bozor raqobatni cheklashi mumkin (Smith va Taylor, 2018).

Ushbu maqolada mahalliyashtirish dasturining yangi yo'nalishlari tahlili uchun sifatli va miqdoriy tadqiqot usullari qo'llanildi. Ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, O'zbekistondagi sanoat korxonalarini, Jahon banki, va boshqa xalqaro tashkilotlarning rasmiy hisobotlaridan olindi. Tadqiqot jarayonida milliy ishlab chiqarish hajmlari, import o'rnini bosuvchi mahsulotlar soni va sifati, yangi texnologiyalarning joriy etilishi bo'yicha statistik ma'lumotlar tahlil qilindi. Shuningdek, mahalliyashtirish dasturida ishtirok etayotgan yirik sanoat korxonalarini va kichik biznes vakillari bilan intervyular o'tkazildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda mahalliyashtirish dasturi iqtisodiyotning turli sektorlarida ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Masalan,

avtomobilsozlik, yengil sanoat va elektrotexnika sohalarida mahalliy ishlab chiqarish hajmi sezilarli darajada oshgan. 2021-yilda mahalliy ishlab chiqarishning umumiy hajmi 20% ga oshgani kuzatilgan. Bu esa, o'z navbatida, importga bog'liqlikning kamayishiga va milliy korxonalarining raqobatbardoshligining oshishiga olib kelgan.

Shuningdek, tadqiqot jarayonida yangi yo'nalish sifatida qishloq xo'jaligi texnikalari va farmasevtika mahsulotlarini ishlab chiqarishni mahalliyashtirish dasturining muhim ahamiyat kasb etayotganligi aniqlandi. Xususan, mahalliy qishloq xo'jaligi texnikalari ishlab chiqarish jarayoniga zamonaviy texnologiyalar joriy qilinmoqda va bu mahsulotlarning eksport salohiyati oshmoqda.

Biroq, tadqiqot davomida ba'zi muammolar ham aniqlangan. Jumladan, texnologik jihozlanishning yetishmasligi, xom ashyo resurslarining cheklanganligi va kadrlar malakasini oshirish zaruriyati mahalliyashtirish jarayonining to'laqonli amalga oshishiga to'sqinlik qilmoqda.

XULOSA

O'zbekistonda mahalliyashtirish dasturining yangi yo'nalishlari iqtisodiyotning turli sohalarida salmoqli ijobiy o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Avtomobilsozlik, qishloq xo'jaligi va farmatsevtika sohalarida amalga oshirilayotgan innovatsion texnologiyalar joriy etilishi milliy ishlab chiqarishni rivojlantirishga katta hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, dastur samaradorligini oshirish uchun texnologik yangiliklarni yanada kengroq joriy etish, kadrlarni malakasini oshirish va xom ashyo resurslarini samarali boshqarish zarurdir. Mahalliyashtirish dasturining kelajakdagi muvaffaqiyatiga erishish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Azizov, B., & Khamroev, S. (2015). Mahalliyashtirish siyosatining rivojlanishi va uning iqtisodiy samarasini oshirish. Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti Nashriyoti.
2. Jahon Banki. (2020). O'zbekistonda iqtisodiy o'sish va rivojlanish hisobotlari. Jahon Banki Nashriyoti.
3. Smith, R., & Taylor, J. (2018). Local manufacturing and economic independence: Case studies from emerging economies. Cambridge University Press.

